

dik: a vékony vonalak és az áttetsző felületek tanúskodnak erről. De kerlikus hajlamok is vannak benne – a sok sárga és a piros-rózsaszín miatt gondolhatjuk. Mintha egy olyan lepkeházban járnánk, ahol bábok helyett ragadozófélszkeket látunk, és hirtelen gyanút fogunk, hogy a pillangók bármikor átváltozhatnak sasmadárrá.

A legérdekesebb dolog az érzékszervek ábrázolása. A pupilla bogara nem meglepő, de az orrlukak és a füljárat fekete pöttyel való megjelenítése annál furcsább. Jó megfigyelővel lehet dolgunk, aki minden típusú ingert magába szippant, semmilyen részlet nem kerül el a figyelmét, kizsigereli a pillanatot.

És valóban. Élményekben tobzódó, fantasztikus gyermeki világba nyerhetünk betekintést. Plasztikusan megrajzolva az élet minden apróságát: a szemcsók után maradó nyálfolt állagának pontos leírásától kezdve a gyógyfürdővíz illatának precíz beazonosításán át a húsvéti szzirombárány szemet próbáló látványáig. Arra gondol az ember: ha ennyi szépség és érdekesség van körülöttünk, hogyan lehet nem szeretni az életet?

Egyszerű a válasz: a depresszió megvakít. Amikor Jancsika anyja szemére herpesz nő, az apa szemére ez a hályog telepszik. Csak ez utóbbi halálos betegség.

Így az is érthető, miért ér véget úgy a könyv, mintha elvágta volna.

Mert valakinek az életfonalát el is vágta. A halottnéző gyerekből pedig hirtelen felnőtt lesz.

FINY PETRA

(*Norán Kiadó, Budapest, 2007,*
232 oldal, 1999 Ft)

GABRIELA ADAMEȘTEANU:

A találkozás

A találkozás Gabriela Adameșteanu első magyar nyelven megjelent alkotása, így a neve nem csenghet ismerősen a nagyközönség számára. A figyelmes szerkesztők ezért az utószóban közlik Farkas Jenő rövid pályaaáttekintését, amelyből én is kiemelek néhány gondolatot. A román író első könyvével máris írószövetségi díjat kapott, majd az írás mellett, az írástól egyre inkább a politika felé fordult. *A két Románia* (2000) című publicisztikakötetében a művelt és előkelő, valamint a nincstelen réteg közötti szakadékot világítja meg. A szépírói pályához való visszakanyarodás ennek a kötetnek a megírásával esik egy időre.

A 2003-ban írt *A találkozás* regényideje 1981 márciusa és 1986 májusa közé tehető, középpontjában a szocialista Románia, valamint az ezzel párhuzamba állított '30-as évekbeli Németország és az ezzel szembe helyezett '80-as évekbeli

Olaszország áll. Főszereplője Manu Traian román biológus, aki külföldi tanulmányai után nem tér vissza Romániába, hanem Olaszországban építi karrierjét német felesége oldalán; ezzel „elárulta hazáját”, sőt román értesülések szerint „ellenséges tevékenységet folytat” új hazájában. Az idős férfit egy tudományos konferenciára hívják meg Romániába, hogy megfigyelhessék.

Az író – aki stílusában és karakterkezelésében igen férfiasnak tűnik – igényes árnyaltsággal mutatja be az emigráns ambivalens érzéseit hazája iránt, a honvágyat, a rémálmokat, hogy már a saját családját sem fogja megismerni. A már kiüresedett, mégis különös kapcsolatok nyugvó házaseletet, a betegségekkel nehezített idős kort. A házaspár mindkét tagja elmenekült szülőhazájából, de mindkettejük életében meghatározóbb az ott töltött idő, mint a jelen. Szorongással, feszültséggel, ellentmondásokkal teli érzelmek feszítik őket, mégsem találnak egymásban feloldást. A nő eltaszítaná magától a múltat, a kínzó emlékeket, nem helyesli férje útját, akit viszont odüsszeuszi vagy új Romániába. Homérosz művével egyébként nyílt a kapcsolat: a mottóban, egy Eliade-idézetben jelenik meg a párhuzam a száműzöttek és Odüsszeusz alakja között. A regény menetében is gyakran jelennek meg idézetek az *Odüsszeiából*, amelyek a bolyongással kapcsolatosak, a szereplők pedig

egyértelműen beazonosítódnak az eposz alakjaival. Manu Traian Romániában töltött idejéről kollégáinak, hallgatóinak számol be – akár csak Odüsszeusz a kalandjairól a phaiákok földjén. Viszont a regény tanúsága szerint „az igazi Ithaka” nem a szülőföldje, hanem új hazája, Olaszország, ahol „sokkal boldogabb csillagzat alatt” született újjá.

Az 1980-as évek Romániáját ugyanis nyomorultnak és kellemetlennek festi le az író. Manu emlékezetében és a cselekményben elvadult, barbár országgént jelenik meg, kíméletlen jelzők kíséretében („ott élni azt jelenti, hogy reggeltől estig szenvedsz a legapróbb szükségletek miatt is”). A románok rossz szagú, szánalmas emberekként tűnnek fel, akik képtelenek szembeszegülni az őket méltatlan körülmények közé szorító rendszerrel, és még az – embert emberré tevő – nyelvet is elkorcsosítják („akkor fogja el igazán az undor, amikor kinyitják a szájukat, és elkezdik beszélni ezt a felismerhetetlen nyelvet”). Szomorú életpályák kerülnek elmesélésre a kiábrándító országból, ahol még a titkosszolgálat is ostoba. A mindenre gyanakvó Manu számára az egyetlen pozitív alak Victor, akiről azt tartja, vállalkozó szellemű és ügyesen játssza ki a rendszert.

Ezt a hangulatot erősíti a narráció is: a szöveget részben a besúgók hivatalos nyelvezetű, írógépet idéző betűtípusú levelei alkotják,

melyek stréber buzgalommal tárgyalják újra és újra az információ-morzskákat, amelyeket sikerül a biológusról megszerezniük. A másik szólam Manu elbeszélése az ott töltött napokról, valamint a rapszodikus, központozás nélküli érzelm- és emlékfolyamok, melyek a fő alakokhoz kapcsolódnak, s valamelyest elensúlyozzák az elbeszélés előbbi rétegének ridegségét.

NYOLCAS DOROTTYA

(Palamart Kiadó, Budapest, 2007,
284 oldal, 2200 Ft)

ROHINTON MISTRY:

India, India

Irodalomtörténeti talány – bár a könyvkiadás piac diktálta érvei előtt kénytelenek vagyunk meghajolni –, hogy a kortárs világirodalom sikeres szerzőitől a hazai kiadók rendre miért olyan művet választanak kiadásra, amely az adott szerzőnek nem éppen a legletisztultabb regénye. Ilyen sorsra jutott V. S. Naipaul, Alice Munro vagy Margaret Atwood, és ugyanígy lett alulreprezentált Rohinton Mistry is. A szerző eddig megjelent mindhárom regénye angol nyelvterületen sikerkönyv lett; mindhárom szerepelt a Booker-díj szűkített listáján, bár egyik sem nyerte el végül a díjat.

Rohinton Mistry mindegyik könyve azonban számos egyéb kisebb-nagyobb díj nyertese lett. A *Tales from Firozsha Baag* (1987) című novellafüzér, a *Such a Long Journey* (1991) és a *Family Matters* (2003) összesen több mint tíz díjat hódított el. Talán az vezette a kiadót, hogy az 1995-ben megjelent *A Fine Balance* is gyümölcsözőtt irodalmi elismeréseket, ám számos vonatkozásban ez a regény alatta marad a többi színvonalának.

A regény fő sódra három párhuzamos, gyakran egybefutó életút segítségével mutatja be az 1975-ös szükségállapot káoszát, megszorító intézkedéseit, túlkapásait, a hétköznapi ember elszenvedte abszurd megaláztatásokat. A három életút – Díná, a magára maradt, családja élő tagjaitól elidegenedett középkorú özvegyasszony, Mánék, a Kasmírból Bombaybe érkező főiskolai hallgató, és a két szabó, Ísvar és Ómprakás (nagybácsi és unokafivér), az érinthetetlenek kasztjából származó, vidékről a városba keveredett, a sodródó *underclass*t példázó szerencsétlen sorsú kitaszított – a szükségállapot hónapjaiban különböző indítékok miatt egymás mellé kerül, és a négy személy együttélése, a másik megismerése, elfogadása adja a regény tartalmát. A négy főszereplő családi hátterének, származásának viszonylag részletes mellékszálai a függetlenné váló India tabloid- vagy montázszerű képét rajzolják ki, ez indokolhatta az egyébként – legalábbis marketing-